UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

15 päivänä huhtikuuta 2021 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suoja – Asetus (EU) N:o 1151/2012 – 49 artiklan 3 kohdan ensimmäinen alakohta ja 4 kohdan toinen alakohta – 53 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta – Tuotteen eritelmän muuttaminen – Spreewaldin (Saksa) maustekurkut ”Spreewälder Gurken (SMM)” – Muut kuin vähäiset muutokset – Vastaväitemenettely – Muutoshakemusta koskeva vastaväite – Tämän hakemuksen hyväksymispäätöksestä tehty valitus – Oikeutetun edun käsite

Asiassa C-53/20,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Bundesgerichtshof (liittovaltion ylin tuomioistuin, Saksa) on esittänyt 19.12.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 3.2.2020, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Hengstenberg GmbH & Co. KG

vastaan

Spreewaldverein eV,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Vilaras sekä tuomarit N. Piçarra, D. Šváby, S. Rodin (esittelevä tuomari) ja K. Jürimäe,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Spreewaldverein eV, edustajanaan D. Terheggen, Rechtsanwalt,

– Kreikan hallitus, asiamiehinään E. Leftheriotou, A. Vasilopoulou ja M. Tassopoulou,

– Ranskan hallitus, asiamiehinään A.-L. Desjonquères ja C. Mosser,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

– Itävallan hallitus, asiamiehinään A. Posch, J. Schmoll ja C. Drexel,

– Euroopan komissio, asiamiehinään M. Konstantinidis, B. Hofstötter ja I. Naglis,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatujärjestelmistä 21.11.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1151/2012 (EUVL 2012, L 343, s. 1) 49 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan ja 4 kohdan toisen alakohdan, luettuina yhdessä sen 53 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan kanssa, tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Hengstenberg GmbH & Co. KG ja Spreewaldverein eV -niminen yhdistys, johon kuuluvat kaikki ”Spreewälder Gurkenin (SMM)” (Spreewaldin maustekurkut) tuottajat, joille on rekisteröity suojattu maantieteellinen merkintä, ja joka koskee kyseisen tuotteen eritelmän muuttamisesta Deutsches Patent- und Markenamtille (patentti- ja tavaramerkkivirasto, Saksa) (jäljempänä DPMA) tehtyä hakemusta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Asetus (ETY) N:o 2081/92

3 Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta 14.7.1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2081/92 (EUVL 1992, L 208, s. 1) 7 artiklan 3 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jota asia laillisesti koskee, voi tehdä väitteen ehdotettua rekisteröintiä vastaan lähettämällä asianmukaisesti perustellun ilmoituksen sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa hän asuu tai johon hän on sijoittautunut. Toimivaltaisen viranomaisen on toteutettava aiheelliset toimenpiteet ottaakseen säädetyssä määräajassa huomioon tällaiset huomautukset tai tällaisen väitteen.”

Asetus (EY) N:o 510/2006

4 Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta 20.3.2006 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 510/2006 (EUVL 2006, L 93, s. 12) 7 artiklan 2 kohdan sanamuoto oli seuraava:

”Myös luonnolliset tai oikeushenkilöt, joiden oikeutettua etua asia koskee ja jotka ovat sijoittautuneet toiseen jäsenvaltioon tai asuvat toisessa jäsenvaltiossa kuin siinä, joka on esittänyt rekisteröintihakemuksen, tai jotka ovat sijoittautuneet kolmanteen maahan tai asuvat kolmannessa

maassa, voivat vastustaa ehdotettua rekisteröintiä toimittamalla asianmukaisesti perustellun lausuman.

– –”

Asetus N:o 1151/2012

5 Asetuksen N:o 1151/2012 johdanto-osan 17–20 ja 39 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(17) Alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen soveltamisala olisi rajattava tuotteisiin, joissa on luontainen yhteys tuotteen tai elintarvikkeen ominaispiirteiden ja maantieteellisen alkuperän välillä. Nykyisessä järjestelmässä vain tietynlainen suklaa luetaan makeistuotteeksi, ja tämä poikkeama olisi oikaistava.

(18) Alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen erityistavoitteena on turvata maanviljelijöille ja tuottajille kunnollinen korvaus tietyn tuotteen tai sen tuotantomenetelmän laadusta ja ominaispiirteistä sekä antaa selkeää tietoa tuotteista, joilla on maantieteelliseen alkuperään liittyviä erityisiä ominaispiirteitä, jotta kuluttajat voivat tehdä entistä valistuneempia ostopäätöksiä.

(19) [Euroopan u]nionin alueilla suojattuihin nimiin liittyvien teollis- ja tekijänoikeuksien yhdenmukainen noudattaminen kaikkialla unionissa on ensisijainen tavoite, johon voidaan tehokkaammin päästä unionin tasolla.

(20) Alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen suojaa koskeva unionin kehys, joka mahdollistaa niiden rekisteröimisen, helpottaa kyseisten välineiden kehitystä, sillä tuloksena olevalla yhtenäisemmällä lähestymistavalla varmistetaan reilu kilpailu näillä merkinnöillä merkittyjen tuotteiden tuottajien välillä ja lisätään näiden tuotteiden luotettavuutta kuluttajien keskuudessa. Olisi säädettävä alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen kehittämisestä unionin tasolla sekä edistettävä järjestelyjen perustamista niiden suojelemiseksi kolmansissa maissa Maailman kauppajärjestön (WTO) yhteydessä tai monenvälisissä ja kahdenvälisissä sopimuksissa ja siten kannustettava tuotteiden laadun ja niiden tuotantomallin tunnustamista lisäarvoa luovana tekijänä.

– –

(39) Jotta voitaisiin välttää epäreilujen kilpailuedellytysten syntyminen, kaikille tuottajille, myös kolmansien maiden tuottajille, olisi annettava mahdollisuus käyttää aidon perinteisen tuotteen rekisteröityä nimeä edellyttäen, että kyseinen tuote täyttää sitä koskevan eritelmän mukaiset vaatimukset ja tuottaja kuuluu tarkastusjärjestelmän piiriin. Unionissa tuotetuissa aidoissa perinteisissä tuotteissa unionin tunnus olisi sisällytettävä merkintöihin ja se olisi voitava liittää mainintaan ’aito perinteinen tuote’.”

6 Kyseisen asetuksen 1 artiklan, jonka otsikko on ”Tavoitteet”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tämän asetuksen tarkoituksena on auttaa maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden tuottajia välittämään ostajille ja kuluttajille tietoa näiden tuotteiden ja elintarvikkeiden ominaispiirteistä ja tuotannon ominaisuuksista, jotta näin varmistettaisiin

a) reilu kilpailu viljelijöille ja tuottajille, joiden maataloustuotteilla ja elintarvikkeilla on lisäarvoa tuovia ominaispiirteitä ja ominaisuuksia;

b) näitä tuotteita koskevan luotettavan tiedon välittäminen kuluttajien saataville;

c) teollis- ja tekijänoikeuksien noudattaminen; ja

d) sisämarkkinoiden yhtenäisyys.

Tässä asetuksessa säädetyillä toimenpiteillä pyritään tukemaan korkealaatuisiin tuotteisiin liitettävää maatalous- ja jalostustoimintaa sekä viljelyjärjestelmiä maaseudun kehittämispolitiikan tavoitteita tukien.”

7 Kyseisen asetuksen 5 artiklan 2 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Tässä asetuksessa ’maantieteellisellä merkinnällä’ tarkoitetaan nimeä, jolla yksilöidään tuote,

a) joka on peräisin tietyltä alueelta taikka tietystä paikasta tai maasta;

b) jonka tietty laatu, maine tai muu ominaispiirre juontuu pääosin sen maantieteellisestä alkuperästä; ja

c) jonka tuotantovaiheista ainakin yksi tapahtuu rajatulla maantieteellisellä alueella.”

8 Saman asetuksen 10 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäljempänä 51 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu perusteltu vastaväite otetaan tutkittavaksi ainoastaan, jos [Euroopan] komissio vastaanottaa sen mainitussa kohdassa säädetyssä määräajassa ja siinä

a) osoitetaan, ettei 5 artiklassa ja 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja edellytyksiä ole noudatettu;

b) osoitetaan, että ehdotetun nimen rekisteröinti olisi 6 artiklan 2, 3 tai 4 kohdan vastaista;

c) osoitetaan, että ehdotetun nimen rekisteröinti vaarantaisi kokonaan tai osittain samankaltaisen nimen tai tavaramerkin olemassaolon tai vähintään viiden vuoden ajan ennen 50 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettua julkaisupäivää markkinoilla laillisesti olleiden tuotteiden olemassaolon; tai

d) olevien yksityiskohtaisten tietojen perusteella voidaan päätellä, että nimi, jolle rekisteröintiä haetaan, on yleisnimi.”

9 Asetuksen N:o 1151/2012 49 artiklan, jonka otsikko on ”Nimen rekisteröintihakemus”, 2–4 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Jos II osastossa vahvistettua järjestelmää koskeva hakemus liittyy maantieteelliseen alueeseen jäsenvaltiossa tai jos III osastossa vahvistettua järjestelmää koskevaa hakemusta valmistelee jäsenvaltioon sijoittautunut ryhmä, hakemus osoitetaan kyseisen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille.

Jäsenvaltion on tutkittava hakemus asianmukaisin keinoin tarkistaakseen, että se on perusteltu ja täyttää kyseisen järjestelmän edellytykset.

3. Jäsenvaltion on osana tämän artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettua tutkimusta pantava vireille kansallinen vastaväitemenettely, jolla taataan hakemuksen riittävä julkaiseminen ja johon sisältyy kohtuullinen aika, jonka kuluessa luonnolliset tai oikeushenkilöt, joiden oikeutettua etua asia koskee ja jotka ovat sijoittautuneet jäsenvaltion alueelle tai asuvat siellä, voivat esittää hakemusta koskevan vastaväitteen.

Jäsenvaltion on tarkasteltava II osastossa vahvistetun järjestelmän mukaisesti saatujen vastaväitteiden tutkittavuutta 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen perusteiden mukaisesti, ja III osastossa vahvistetun järjestelmän mukaisesti saatujen vastaväitteiden tutkittavuutta 21 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen perusteiden mukaisesti.

4. Jos jäsenvaltio saatujen vastaväitteiden tarkastelun jälkeen katsoo, että tämän asetuksen vaatimukset täyttyvät, se voi tehdä myönteisen päätöksen ja esittää komissiolle hakemusasiakirjan. Sen on tällaisessa tapauksessa ilmoitettava komissiolle vastaväitteistä, jotka voidaan ottaa tutkittaviksi ja jotka on saatu luonnolliselta tai oikeushenkilöltä, joka on laillisesti pitänyt kaupan kyseisiä tuotteita käyttäen asianomaisia nimiä jatkuvasti vähintään viiden vuoden ajan ennen 3 kohdassa tarkoitettua julkaisupäivää.

Jäsenvaltion on varmistettava, että sen tekemä myönteinen päätös julkistetaan ja että luonnollisilla ja oikeushenkilöillä, joiden oikeutettua etua asia koskee, on mahdollisuus valittaa päätöksestä. – –”

10 Tämän asetuksen 51 artiklassa, jonka otsikko on ”Vastaväitemenettely”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kolmen kuukauden kuluessa Euroopan unionin virallisessa lehdessä tapahtuneesta julkistamisesta jäsenvaltion tai kolmannen maan viranomaiset taikka luonnolliset tai oikeushenkilöt, joiden oikeutettua etua asia koskee ja jotka ovat sijoittautuneet kolmanteen maahan, voivat esittää komissiolle vastaväiteilmoituksen.

Luonnolliset tai oikeushenkilöt, joiden oikeutettua etua asia koskee ja jotka ovat sijoittautuneet muun kuin hakemuksen vastaanottaneen jäsenvaltion alueelle tai asuvat siellä, voivat esittää vastaväiteilmoituksen sijoittautumisjäsenvaltioille määräajassa, joka mahdollistaa vastaväitteen esittämisen ensimmäisen alakohdan nojalla.

– –”

11 Mainitun asetuksen 53 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Ryhmä, jonka oikeutettua etua asia koskee, voi hakea hyväksyntää tuote-eritelmän muutokselle.

Hakemuksessa on kuvattava ja perusteltava muutokset, joita pyyntö koskee.

2. Jos muutoksesta seuraa tuote-eritelmään yksi tai useampi muu kuin vähäinen muutos, muutosta koskeva pyyntö käsitellään 49–52 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

– –

Jotta muutosta pidettäisiin vähäisenä II osastossa kuvatun laatujärjestelmän tapauksessa, se ei saa

– –

d) vaikuttaa määriteltyyn maantieteelliseen alueeseen; – –

– –”

Saksan oikeus

12 Yksityiskohtaisista säännöistä henkilöiden, joiden ”oikeutettua etua asia koskee”, osallistumisesta suojattujen maantieteellisten merkintöjen rekisteröintimenettelyyn ja heidän osallistumisestaan menettelyyn, jota sovelletaan tällaisen merkinnän saaneiden tuotteiden eritelmän muita kuin vähäisiä muutoksia koskeviin hakemuksiin, on säädetty Saksan oikeudessa tavaramerkkien ja muiden tunnusten suojasta 25.10.1994 annetun lain (Gesetz über den Schutz von Marken und sonstigen Kennzeichenin) (Markengesetz) (BGBl. 1994 I, s. 3082) (jäljempänä MarkenG) 130 §:n 4 momentin toisessa virkkeessä ja 133 §:n toisessa virkkeessä luettuina yhdessä sen 132 §:n 1 momentin kanssa.

13 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimittamien tietojen mukaan MarkenG:n 130 §:n 4 momentin toisen virkkeen mukaan henkilö, jonka ”oikeutettua etua asia koskee” ja joka on sijoittautunut Saksan alueelle tai asuu siellä, voi esittää suojatun maantieteellisen merkinnän rekisteröintihakemusta koskevan vastaväitteen DPMA:lle kahden kuukauden kuluessa kyseisen hakemuksen julkaisemisesta.

14 Lisäksi näiden tietojen mukaan MarkenG:n 132 §:n 1 momentissa, jossa viitataan asetuksen N:o 1151/2012 53 artiklan 2 kohdan ensimmäiseen alakohtaan, säädetään, että MarkenG:n 130 §:n 4 momentin toista virkettä sovelletaan soveltuvin osin tällaisen merkinnän saaneiden tuotteiden eritelmän muuta kuin vähäistä muutosta koskeviin hakemuksiin.

15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää lisäksi, että jos DPMA toteaa MarkenG:n 130 §:n 5 momentin ensimmäisen virkkeen, luettuna yhdessä sen 132 §:n 1 momentin kanssa, perusteella päätöksessä, että eritelmän muutoshakemus on asetuksessa N:o 1151/2012 säädettyjen edellytysten ja kyseisen asetuksen täytäntöönpanemiseksi annettujen säännösten mukainen, MarkenG:n 133 §:n toisen virkkeen, luettuna yhdessä sen 132 §:n 1 momentin kanssa, mukaan henkilö, joka on esittänyt tästä hakemuksesta säädetyssä määräajassa vastaväitteen tai jonka ”oikeutettuun etuun” kyseisen päätös vaikuttaa MarkenG:n 130:n §:n 5 momentin neljännen virkkeen mukaisesti julkaistun muutoksen takia, voi valittaa tästä päätöksestä.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

16 Nimitys ”Spreewälder Gurken (SMM)” on ollut rekisteröitynä 19.3.1999 lähtien komission pitämässä suojattujen alkuperänimitysten ja suojattujen maantieteellisten merkintöjen rekisterissä suojattuna maantieteellisenä merkintänä ”hedelmiä, vihanneksia ja viljaa”, jalostamattomina tai jalostettuina, varten.

17 Spreewaldverein jätti 18.2.2012 DPMA:lle kyseisen tuotteen eritelmän muuttamista koskevan hakemuksen, joka koski näiden kurkkujen valmistamismenetelmän muuttamista erityisesti siten, että valmistamisessa sallittaisiin tiettyjen elintarvikelisäaineiden käyttö.

18 Muutoshakemus julkaistiin 22.8.2014, ja Hengstenberg esitti 16.10.2014 sitä koskevan vastaväitteen.

19 DPMA päätti 10.9.2015 tekemällään päätöksellä, että kyseinen eritelmän muuttamista koskeva hakemus oli asetuksen N:o 1151/2012 mukainen.

20 Hengstenberg valitti tästä päätöksestä Bundespatentgerichtiin (liittovaltion patenttituomioistuin, Saksa), joka hylkäsi valituksen sillä perusteella, että yhtäältä Hengstenberg ei ollut osoittanut MarkenG:n 133 §:n toisessa virkkeessä, luettuna yhdessä sen 132 §:n 1 momentin kanssa, tarkoitettua oikeutettua etua, ja toisaalta sillä perusteella, että valitus oli joka tapauksessa perusteeton. Bundespatentgericht (liittovaltion patenttituomioistuin) antoi kuitenkin luvan hakea ratkaisuun muutosta ennakkoratkaisua pyytäneeltä tuomioistuimelta.

21 Bundespatentgericht (liittovaltion patenttituomioistuin) katsoi, että tässä on erotettava toisistaan kaksi tapausta sen mukaan, onko vastaväite esitetty suojatun maantieteellisen merkinnän rekisteröintihakemusta vastaan vai onko se esitetty tällaisen merkinnän saaneen tuotteen eritelmän muuttamista koskevaa hakemusta vastaan; Bundespatentgerichtin mukaan viimeksi mainitussa tilanteessa kyseisen maantieteellisen alueen ulkopuolisten toimijoiden, joilla ei ole lupaa käyttää suojattua nimitystä, osalta ei ole olemassa vaadittua ”oikeutettua etua”. Tällainen oikeutettu etu ei voi perustua suojatulla maantieteellisellä merkinnällä varustettujen tuotteiden kaupan pitämiseen tai yleiseen markkina- ja kilpailutilanteeseen.

22 Bundespatentgericht (liittovaltion patenttituomioistuin) katsoi, että ainoat henkilöt, joita kyseisen tuotteen eritelmän muuttamisesta seuraava suojatun maantieteellisen merkinnän ”oletettu arvon alentuminen” tai kyseisen tuotteen tunnettavuuden tai maineen vahingoittuminen saattoi koskea, olivat alkuperäisellä maantieteellisellä alueella asuvat tuottajat.

23 Bundesgerichtshof (liittovaltion ylin tuomioistuin, Saksa), joka käsittelee Bundespatentgerichtin (liittovaltion patenttituomioistuin) tuomiosta tehtyä valitusta, toteaa, että asetuksen N:o 1151/2012 täytäntöön panemiseksi annetun kansallisen lainsäädännön mukaan päätöksestä, jossa todetaan, että eritelmän muuttamista koskeva hakemus vastaa asetuksen vaatimuksia, voivat valittaa henkilöt, jotka ovat esittäneet tästä hakemuksesta vastaväitteensä säädetyssä määräajassa tai joiden ”oikeutettuun etuun” kyseisen hakemuksen hyväksymisestä tehty päätös vaikuttaa.

24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että asetuksen N:o 1151/2012 49 artiklan 4 kohdan toisessa alakohdassa olevaa ”oikeutettua etua”, jonka on oltava olemassa sellaisen henkilön osalta, joka tekee valituksen päätöksestä, jossa hyväksytään eritelmän muuta kuin vähäistä muutosta koskeva hakemus, ei ole määritelty tällä hetkellä unionin oikeudessa.

25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa lisäksi, että kansallisten tuomioistuinten tehtävänä on päättää suojatun maantieteellisen merkinnän saaneen tuotteen eritelmän muuttamista koskevan hakemuksen laillisuudesta soveltamalla samoja valvontaa koskevia edellytyksiä, joita sovelletaan saman kansallisen viranomaisen tekemien kaikkien sellaisten lopullisten päätösten yhteydessä, joilla saatetaan loukata kolmansien osapuolten unionin oikeuteen perustuvia oikeuksia.

26 Esiin nousee näin ollen kysymys siitä, voiko menettelyssä, jota sovelletaan suojatun maantieteellisen merkinnän saaneen tuotteen eritelmän muuta kuin vähäistä muutosta koskevaan hakemukseen, jokainen luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön kohdistuva tosiasiallinen tai potentiaalien taloudellinen vaikutus, joka ei kuitenkaan ole täysin epätodennäköinen, olla peruste katsoa, että kyse on oikeutetusta edusta, joka on edellytyksenä tällaista hakemusta koskevan vastaväitteen esittämiselle tai hakemuksen johdosta annetusta myönteisestä päätöksestä valittamiselle, koska näin laaja määritelmä voi olla vastoin vaatimusta, jonka mukaan tällaisen edun on oltava oikeutettu, eikä sillä voitaisi rajata riittävän tarkasti vastaavaa oikeutta vastaväitteen esittämiseen ja valituksen tekemiseen.

27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii tässä yhteydessä, onko oikeutetun edun käsitettä tulkittava siten, että tällainen etu on olemassa ainoastaan niiden toimijoiden osalta, jotka valmistavat niihin tuotteisiin tai elintarvikkeisiin, joita varten suojattu maantieteellinen merkintä on rekisteröity, verrattavissa olevia tuotteita tai elintarvikkeita. Lisäksi edellä mainittu tuomioistuin katsoo, että konkreettisen kilpailutilanteen kriteeriä voidaan soveltaa toimijoiden, joiden osalta on olemassa ”oikeutettu etu”, ryhmän määrittämiseen.

28 Toisin kuin Bundespatentgericht (liittovaltion patenttituomioistuin), ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on sitä mieltä, että tuottajan asumista kyseisellä maantieteellisellä alueella ei ole katsottava ratkaisevaksi kriteeriksi sen osoittamiseksi, että henkilön oikeutetun edun mukaista on vastaväitteen esittäminen suojatun maantieteellisen merkinnän saaneen tuotteen eritelmän muuta kuin vähäistä muutosta koskevasta hakemuksesta, koska myös kyseisen maantieteellisen alueen ulkopuolisten kilpailevien tuottajien on voitava vaatia tällaisen eritelmän noudattamista silloin, kun tähän muuhun kuin vähäiseen muutokseen liittyy riski, että vastoin asetuksen N:o 1151/2012 5 artiklan 2 kohtaa tuotteen laatu tai maine ei enää liity sen maantieteelliseen alkuperään.

29 Lopuksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että asetuksen N:o 1151/2012 sanamuoto ei tue lähestymistapaa, jonka mukaan oikeutetun edun käsitettä on tulkittava eri tavalla suojatun maantieteellisen merkinnän rekisteröintimenettelyn yhteydessä kuin sellaisen menettelyn yhteydessä, jota sovelletaan tällaisen merkinnän saaneen tuotteen eritelmän muuta kuin vähäistä muutosta koskeviin hakemuksiin.

30 Näissä olosuhteissa Bundesgerichtshof on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Voiko jokainen luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön kohdistuva tosiasiallinen tai potentiaalinen taloudellinen vaikutus, joka ei ole täysin epätodennäköinen, olla muuta kuin vähäistä tuote-eritelmän muutosta koskevassa menettelyssä riittävä peruste katsoa, että kyse on asetuksen N:o 1151/2012 53 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa sekä 49 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ja 4 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetusta oikeutetusta edusta, joka on edellytyksenä muutoshakemusta koskevan vastaväitteen esittämiselle tai valituksen tekemiselle hakemuksen johdosta annetusta myönteisestä päätöksestä?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi:

Onko muuta kuin vähäistä tuote-eritelmän muutosta koskevassa menettelyssä kyse asetuksen N:o 1151/2012 53 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa sekä 49 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä kohdassa ja 4 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetusta (vain) niiden talouden toimijoiden oikeutetusta edusta, jotka valmistavat niiden talouden toimijoiden tuotteisiin tai elintarvikkeisiin, joita varten suojattu maantieteellinen merkintä on rekisteröity, verrattavissa olevia tuotteita tai elintarvikkeita?

3) Jos toiseen kysymykseen vastataan kieltävästi:
   a) Onko asetuksen N:o 1151/2012 49 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ja 4 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettua oikeutettua etua koskevien edellytysten suhteen tehtävä ero yhtäältä mainitun asetuksen 49–52 artiklan mukaisen rekisteröintimenettelyn ja toisaalta sen 53 artiklan mukaisen tuote-eritelmän muutosta koskevan menettelyn välillä ja
   b) onko sen takia muuta kuin vähäistä tuote-eritelmän muutosta koskevassa menettelyssä kyse asetuksen (EU) N:o 1151/2012 53 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa sekä 49 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä kohdassa ja 4 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetusta vain niiden tuottajien oikeutetusta edusta, jotka tuottavat kyseisellä maantieteellisellä alueella tuote-eritelmää vastaavia tuotteita tai joilla on konkreettinen aikomus tällaisen tuotannon aloittamiseen, joten oikeutettuun etuun vetoaminen on alueen ulkopuolisten toimijoiden osalta jo lähtökohtaisesti poissuljettu?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

31 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään, onko asetuksen N:o 1151/2012 49 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ja 4 kohdan toisessa alakohdassa, luettuina yhdessä saman asetuksen 53 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan kanssa, tarkoitettua käsitettä ”oikeutettu etu” tulkittava siten, että menettelyssä, jota sovelletaan suojatun maantieteellisen merkinnän saaneen tuotteen eritelmän muuta kuin vähäistä muutosta koskeviin hakemuksiin, jokainen luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön vaadittujen muutosten johdosta kohdistuva tosiasiallinen tai potentiaalinen taloudellinen vaikutus, joka ei kuitenkaan ole täysin epätodennäköinen, voi olla peruste katsoa, että kyse on oikeutetusta edusta, joka on edellytyksenä muutoshakemusta koskevan vastaväitteen esittämiselle tai valituksen tekemiselle hakemuksen johdosta annetusta myönteisestä päätöksestä.

32 Aluksi on palautettava mieleen, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisiin hakemuksiin suojatun maantieteellisen merkinnän saaneen tuotteen eritelmään tehtävistä muista kuin vähäisistä muutoksista sovelletaan asetuksen N:o 1151/2012 53 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdassa tehdyn viittauksen nojalla samaa menettelyä kuin suojatun maantieteellisen merkinnän rekisteröintiin (ks. vastaavasti tuomio 29.1.2020, GAEC Jeanningros, C-785/18, EU:C:2020:46, 29 kohta), joten asetuksen N:o 1151/2012 49 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ja 4 kohdan toisessa alakohdassa, luettuina yhdessä saman asetuksen 53 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan kanssa, tarkoitettua käsitettä ”oikeutettu etu” on tulkittava samalla tavalla sekä silloin, kun kyse on menettelystä, jossa suojattu maantieteellinen merkintä rekisteröidään, että silloin, kun kyse on menettelystä, jossa tällaisen merkinnän saaneen tuotteen eritelmään pyydetään tekemään muu kuin vähäinen muutos.

33 Asetuksen N:o 1151/2012 49 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ja 4 kohdan toisessa alakohdassa, luettuina yhdessä sen 53 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan kanssa, tarkoitetun oikeutetun edun käsitteen tulkinnasta on todettava, ettei tätä käsitettä ole määritelty näissä säännöksissä eikä missään muussakaan tämän asetuksen säännöksessä.

34 On kuitenkin selvää, että unionin oikeuden määräyksen tai säännöksen tulkitsemiseksi on otettava huomioon sen sanamuodon lisäksi sen asiayhteys sekä sillä lainsäädännöllä tavoitellut tavoitteet, jonka osa se on, ja tämän lainsäädännön syntyhistoria.

35 Ensinnäkin asetuksen N:o 1151/2012 49 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan ja 4 kohdan toisen alakohdan sekä 53 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan sanamuodosta on todettava, että näistä säännöksistä ilmenee, että oikeutta esittää vastaväite ja tehdä valitus voivat käyttää ”luonnolliset tai oikeushenkilöt, joiden oikeutettua etua asia koskee”.

36 Vaikka ilmaisun ”oikeutettu etu” käyttämisestä ei saada viitettä siitä, minkä kriteerin perusteella on määriteltävä niiden henkilöiden piiri, jotka voivat käyttää kansallisessa vastaväitemenettelyssä oikeutta vastaväitteen esittämiseen suojatun maantieteellisen merkinnän rekisteröintiä vastaan tai tällaisen merkinnän saaneen tuotteen eritelmän muuta kuin vähäistä muutosta koskevia hakemuksia vastaan, siitä, että kyseisiin säännöksiin on liitetty ilmaisu ”luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt” käy kuitenkin selväksi, että lainsäätäjän tarkoituksena ei ollut ymmärtää tätä piiriä suppeasti. Tästä sanamuodosta ilmenee kuitenkin selvästi, että tämä ”oikeutettu etu” ei ole varattu pelkästään toimijoille, jotka valmistavat sellaisia tuotteita ja elintarvikkeita, jotka ovat verrattavissa niiden toimijoiden valmistamiin tuotteisiin tai elintarvikkeisiin, joiden tuotteet ovat saaneet kyseisen suojatun maantieteellisen merkinnän, tai että se olisi varattu ainoastaan viimeksi mainituille tuottajille siten, että kaikki muut tuottajat jäisivät sen ulkopuolelle.

37 Toiseksi asiayhteydestä on muistutettava, että asetuksella N:o 1151/2012 otettiin käyttöön toimivaltojen jakojärjestelmä, johon kuuluu erityisesti se, että komissio saa tehdä päätöksen nimityksen rekisteröimisestä suojattuna maantieteellisenä merkintänä ainoastaan, jos kyseinen jäsenvaltio on esittänyt sille tätä koskevan hakemuksen, ja että tällainen hakemus voidaan tehdä ainoastaan siinä tapauksessa, että kyseinen jäsenvaltio on tarkastanut, että se on perusteltu. Tämä toimivaltojen jako selittyy erityisesti sillä, että suojatun maantieteellisen merkinnän rekisteröinnin edellytyksenä on, että sitä ennen on tarkastettu, täyttyvätkö tietyt edellytykset, mikä puolestaan mitä suurimmassa määrin edellyttää kyseistä jäsenvaltiota koskevien erityisten seikkojen, jotka kyseisen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset pystyvät parhaiten tarkastamaan, syvällistä tuntemusta (ks. vastaavasti tuomio 29.1.2020, GAEC Jeanningros, C-785/18, EU:C:2020:46, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

38 Lisäksi asetuksen N:o 1151/2012 49 artiklan 3 kohdasta ja 4 kohdan toisesta alakohdasta ilmenee, että jäsenvaltion tehtävänä on arvioitava vastaväitteen tutkittavaksi ottaminen tämän asetuksen 10 artiklan 1 kohdassa mainittujen perusteiden kannalta. Tältä osin tämän säännöksen c alakohdassa säädetään, että vastaväite voidaan ottaa tutkittavaksi, jos siinä osoitetaan, että ehdotetun nimen rekisteröinti tai muuttaminen vaarantaisi aikaisemman nimen tai tavaramerkin olemassaolon tai vähintään viiden vuoden ajan ennen 50 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettua päivää markkinoilla laillisesti olleiden tuotteiden olemassaolon.

39 Edellä esitetystä seuraa näin ollen, että koska suojatun maatieteellisen merkinnän rekisteröintihakemuksen tai suojatun maantieteellisen merkinnän muuta kuin vähäistä muutosta koskevan hakemuksen valvonta kuuluu lähinnä asianomaiselle jäsenvaltiolle, on erityisen välttämätöntä, että luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille, jotka voivat taloudellisesta

näkökulmasta tarkasteltuna hyötyä tuotteen rekisteröinnistä tai tuotteen eritelmän muusta kuin vähäisestä muuttamisesta tai päinvastoin kärsiä sen vuoksi vahinkoa, annetaan laaja mahdollisuus vastustaa hakemuksia, jotta niiden argumentit voidaan tutkia kansallisen vastaväitemenettelyn aikana.

40 Kolmanneksi asetuksen N:o 1151/2012 tavoitteet tukevat tätä tulkintaa.

41 Yhtäältä asetuksen N:o 1151/2012 1 artiklan 2 kohdasta, luettuna yhdessä tämän asetuksen johdanto-osan 17, 18 ja 20 perustelukappaleen kanssa, ilmenee, että asetuksella pyritään ottamaan käyttöön laatujärjestelmät, jotka vaikuttavat osaltaan siihen, että tuotteiden laatu ja niiden tuotantotapa tunnustetaan lisäarvoa luoviksi tekijöiksi.

42 Toisaalta mainitun asetuksen 1 artiklan 1 kohdasta, luettuna yhdessä sen johdanto-osan 20 ja 39 perustelukappaleen kanssa, ilmenee, että samalla asetuksella pyritään myös estämään epäreilujen kilpailuedellytysten syntyminen.

43 Lisäksi asetuksen N:o 1151/2012 säännöksillä on tarkoitus estää suojattujen alkuperänimitysten ja suojattujen maantieteellisten merkintöjen väärinkäyttö paitsi ostajien etujen vuoksi myös niiden tuottajien etujen vuoksi, jotka ovat ponnistelleet taatakseen ne ominaisuudet, joita odotetaan tuotteilta, joilla on laillisesti tällaisia merkintöjä (ks. analogisesti tuomio 7.6.2018, Scotch Whisky Association, C-44/17, EU:C:2018:415, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

44 On myös todettava, että saman asetuksen johdanto-osan 19 perustelukappaleessa esitetään, että unionin alueilla suojattuihin nimiin liittyvien teollis- ja tekijänoikeuksien yhdenmukainen noudattaminen kaikkialla unionissa on ensisijainen tavoite, johon voidaan tehokkaammin päästä unionin tasolla. Tällainen tavoite puoltaa myös oikeutetun edun käsitteen laajaa tulkintaa. Tällainen yhdenmukainen noudattaminen edellyttää nimittäin, että suojatun maantieteellisen merkinnän rekisteröintiedellytysten tai tällaista suojaa saavan tuotteen eritelmän muutoksen, joka ei ole vähäinen, valvonta suoritetaan yhtenäisesti eri jäsenvaltioissa, mikä on esteenä oikeutetun edun käsitteen suppealle tulkinnalle. Tällainen tulkinta olisi ristiriidassa sen kanssa, että tiettyyn jäsenvaltioon sijoittautuneen henkilön on mahdollista esittää komissiolle vastaväite sellaisen maantieteellisen merkinnän, joka kuuluu toisen jäsenvaltion alueeseen, rekisteröintihakemuksesta tai sitä koskevan eritelmän muuta kuin vähäistä muutosta koskevasta hakemuksesta.

45 Edellä esitetystä seuraa, että oikeutetun edun käsitteen laaja tulkinta sopii parhaiten näiden tavoitteiden saavuttamiseen, koska sillä taataan, että laaja henkilöryhmä voi vastaväitteen tai valituksen avulla edistää tiettyjen tuotteiden korkean laadun säilyttämistä ja tuotantotavan noudattamista, samalla kun sillä estetään tuottajia, joiden tuotteet on suojattu rekisteröidyllä nimityksellä, saamasta kilpailuetua sen perusteella, että laatuvaatimuksia alennetaan kyseisen tuotteen eritelmän muun kuin vähäisen muutoksen tultua rekisteröidyksi. Tämä tulkinta on lisäksi parhaiten omiaan antamaan toimivaltaiselle viranomaiselle mahdollisuuden selvittää asetuksen N:o 1151/2012 49 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa säädettyä tehtäväänsä suorittaessaan, täyttääkö rekisteröintihakemus tai muuta kuin vähäistä muutosta koskeva hakemus vaaditut edellytykset, ja tarkistaa, onko tuotteiden tai elintarvikkeiden ominaispiirteillä luontainen yhteys alueeseen.

46 Koska suojatun maantieteellisen merkinnän saaneen tuotteen eritelmän muuta kuin vähäistä muutosta koskeva hakemus voi asetuksen N:o 1151/2012 53 artiklan 2 kohdan kolmannen alakohdan d alakohdan mukaan koskea sen maantieteellisen alueen rajaamista, jonka kyseinen

merkintä kattaa, tulkinta, jonka mukaan ainoastaan tuottajat, jotka asuvat tällä maantieteellisellä alueella, voivat osoittaa, että niiden ”oikeutetun edun” mukaista on vastustaa kyseistä muutosta, veisi niiltä tuottajilta, jotka ovat asuneet tähän saakka kyseisen maantieteellisen alueen ulkopuolella mutta jotka kieltäytyvät noudattamatta kyseisen tuotteen eritelmän ehtoja, oikeuden vastaväitteen esittämiseen tästä muutoksesta, joka vaikuttaisi merkittävällä tavalla niiden tuotteiden valmistusmenetelmiin.

47 Neljänneksi asetuksen N:o 1151/2012 syntyhistoria tukee tätä tulkintaa.

48 Tältä osin asetuksen N:o 2081/92, joka on kumottu asetuksella N:o 510/2006, joka on puolestaan kumottu asetuksella N:o 1151/2012, 7 artiklan 3 kohdasta ilmenee, että oikeus esittää vastaväite suojatun maantieteellisen merkinnän kansallisissa viranomaisissa toimitettavassa rekisteröintimenettelyssä oli ”luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä, jota asia laillisesti koskee”; unionin tuomioistuin on tulkinnut tätä käsitettä siten, että se sisältää laillisen taloudellisen edun (määräys 26.10.2000, Molkerei Großbraunshain ja Bene Nahrungsmittel v. komissio, C-447/98 P, EU:C:2000:586, 72 kohta).

49 Myös asetuksen N:o 510/2006 7 artiklan 2 kohdassa säädettiin, että ”luonnollisilla tai oikeushenkilöillä, joiden oikeutettua etua asia koskee”, oli oikeus tehdä vastaväite suojatun maantieteellisen merkinnän rekisteröintiä vastaan kansallisissa viranomaisissa toimitettavassa rekisteröintimenettelyssä.

50 Tällainen käsite on myös asetuksen N:o 1151/2012 49 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa, jossa säädetään, että ”jäsenvaltion on – – pantava vireille kansallinen vastaväitemenettely, jolla taataan hakemuksen riittävä julkaiseminen ja johon sisältyy kohtuullinen aika, jonka kuluessa luonnolliset tai oikeushenkilöt, joiden oikeutettua etua asia koskee ja jotka ovat sijoittautuneet jäsenvaltion alueelle tai asuvat siellä, voivat esittää hakemusta koskevan vastaväitteen”.

51 Tämän käsitteen valinta ilmentää unionin lainsäätäjän tahtoa mahdollistaa se, että laaja henkilöryhmä voi käyttää oikeutta vastaväitteen esittämiseen suojatun maantieteellisen merkinnän rekisteröintiä koskevan kansallisen vastaväitemenettelyn yhteydessä tai sellaisen menettelyn yhteydessä, jota sovelletaan tällaisen merkinnän saaneen tuotteen eritelmän muuta kuin vähäistä muutosta koskeviin hakemuksiin.

52 Viidenneksi ja viimeiseksi on korostettava, että se, onko oikeus vastaväitteen esittämiseen suojatun maantieteellisen merkinnän rekisteröintiä vastaan tai tällaisen merkinnän saaneen tuotteen eritelmän muuta kuin vähäistä muutosta vastaan, olemassa, on tutkittava tapaus tapaukselta kunkin yksittäistapauksen ominaispiirteiden perusteella. Lisäksi tällaisessa tutkinnassa on kyseisen oikeuden väärinkäytön estämiseksi voitava konkreettisesti tarkistaa, että ”oikeutettu etu”, johon luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö vetoaa, ei ole epätodennäköinen tai hypoteettinen.

53 Kaiken edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1151/2012 49 artiklan 3 kohdan ensimmäistä alakohtaa ja 4 kohdan toista alakohtaa, luettuina yhdessä saman asetuksen 53 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että menettelyssä, jota sovelletaan suojatun maantieteellisen merkinnän saaneen tuotteen eritelmän muuta kuin vähäistä muutosta koskeviin hakemuksiin, jokainen luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön vaadittujen muutosten johdosta kohdistuva tosiasiallinen tai potentiaalinen taloudellinen vaikutus, joka ei kuitenkaan ole täysin epätodennäköinen, voi olla

peruste katsoa, että kyse on oikeutetusta edusta, joka on edellytyksenä muutoshakemusta koskevan vastaväitteen esittämiselle tai valituksen tekemiselle hakemuksen johdosta annetusta myönteisestä päätöksestä, mikäli tällaisen henkilön etujen vahingoittumisen vaara ei ole täysin epätodennäköinen tai hypoteettinen, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava.

Toinen ja kolmas kysymys

54 Kun otetaan huomioon ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus, toiseen ja kolmanteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

55 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatujärjestelmistä 21.11.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1151/2012 49 artiklan 3 kohdan ensimmäistä alakohtaa ja 4 kohdan toista alakohtaa, luettuina yhdessä saman asetuksen 53 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että menettelyssä, jota sovelletaan suojatun maantieteellisen merkinnän saaneen tuotteen eritelmän muuta kuin vähäistä muutosta koskeviin hakemuksiin, jokainen luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön vaadittujen muutosten johdosta kohdistuva tosiasiallinen tai potentiaalinen taloudellinen vaikutus, joka ei kuitenkaan ole täysin epätodennäköinen, voi olla peruste katsoa, että kyse on oikeutetusta edusta, joka on edellytyksenä muutoshakemusta koskevan vastaväitteen esittämiselle tai valituksen tekemiselle hakemuksen johdosta annetusta myönteisestä päätöksestä, mikäli tällaisen henkilön etujen vahingoittumisen vaara ei ole täysin epätodennäköinen tai hypoteettinen, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava.

Allekirjoitukset